

BESZÁMOLÓ

A ZALA MEGYEI

KÖNYVTÁRELLÁTÁSI SZOLGÁLTATÁSRÓL

2013

Deák Ferenc
Megyei és Városi Könyvtár
Zalaegerszeg, 2014

BESZÁMOLÓ A DEÁK FERENC MEGYEI ÉS VÁROSI KÖNYVTÁR

KÖNYVTÁRELLÁTÁSI SZOLGÁLTATÓ RENDSZERBEN VÉGZETT MUNKÁJÁRÓL

2013.

**AZ INTÉZMÉNY SZÉKHELYE: ZALAEGERSZEG
AZ INTÉZMÉNY VEZETŐJÉNEK NEVE: KISS GÁBOR**

Összeállította:

**Sebestyénne Horváth Margit
csoportvezető**

2014. március 31.

Tartalom¹

1. Helyzetkép	4
1.1. A KSZR működési alapelveinek való megfelelés, a kistélepusési könyvtári ellátás megszervezése	4
1.2. Zala megye településeinek könyvtárellátási helyzete számokban	6
1.3. Könyvtárhasználat a szolgáltató helyeken	8
1.4. Humán erőforrás	9
1.5. A szolgáltató helyek infrastrukturális feltételei	12
1.6. A központi költségvetési támogatás egységes feladatalapú felhasználása.....	13
2. A megyei könyvtár által nyújtott szolgáltatások	16
2.1. Állománymenedzsment	16
2.1.1. Gyűjteményfejlesztés.....	16
2.1.2. Állomány nyilvántartása, feltárása, gondozása	17
2.2. Dokumentumszolgáltatás.....	19
2.3. Információs szolgáltatás	20
2.4. Közösségi szolgáltatások	21
2.5. Speciális könyvtári szolgáltatások, dokumentumok, eszközök biztosítása a fogyatékkal élők számára	23
2.6. Szakmai képzés, továbbképzés.....	24
2.7. Eszközbeszerzés	25
2.8. A megyei könyvtár által a kistélepusési megállapodásban vállalt további szolgáltatás	27
3. Szolgáltató könyvtár	27
4. Minőségfejlesztés, minőségirányítás, a szolgáltatás dokumentálása.....	29
5. Sajtóbibliográfia	32
6. Eseménynaptár	33

¹ A tartalomjegyzék a dokumentum szöveges részének véglegesítése után frissítendő!

1. Helyzetkép

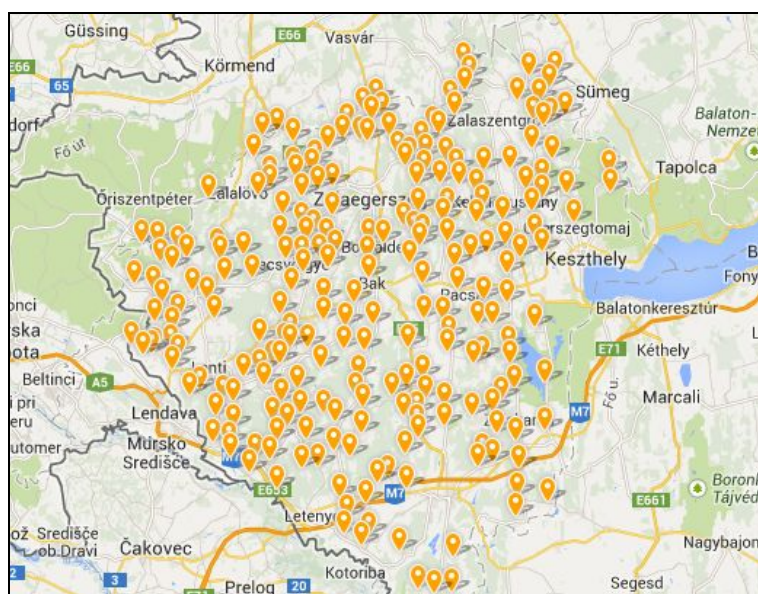
1.1. A KSZR működési alapelveinek való megfelelés, a kistelepülési könyvtári ellátás megszervezése

A Könyvtárellátási Szolgáltató Rendszer az 1997. évi CXL. törvény 64. § alapján szabályozott széles szakmai kisugárzó tevékenység: folyamatos együttműködést, rendszeres szolgáltatás-szervezést, helyszíni látogatásokat, tanácsadást, értékelést, valamint gyakorlati segítségnyújtást jelent.

A jellemzően kistelepüléses **Zalában összesen 258 település** található, köztük **10 város és 248 község**. A megye 10 városa közül a legtöbb kisváros: **5 város 5000 fő alatti település**. Pacsa a megye legkisebb városa (lakossága 1780 fő), ahol az önkormányzat nem tart fenn intézményi formában nyilvános könyvtárat, hanem kistelepülési könyvtári szolgáltatást rendelt meg a megyei könyvtártól.

Valamennyi zalai község 5000 lakos alatti kistelepülés, közülük 11 település működtet önállóan könyvtárat, és 10 szerepel a nyilvános könyvtárak jegyzékén is.

A falvak többsége (95 %-a) a KSZR szolgáltatás megrendelés mellett döntött. E településeken él a megye összes lakosságának 38 %-a.

236 kistelepülés vette igénybe a KSZR szolgáltatást Zala megyében

A jellemzően aprófalvas Zalában a könyvtári hálózat szervezettsége évtizedek óta jellemző volt. A megyei könyvtár saját gyűjteményére és szolgáltatásaira alapozva folyamatosan kereste azokat az együttműködési formákat, amelyek segíthetik Zala megye könyvtárhasználó közönségének könyvtári ellátását. Ugyanakkor a kistelepülések ellátásában az 1950-es évektől folyamatosan szerepet játszottak - a megyei könyvtár mellett - a városi könyvtárak is. Így lényegében az ellátórendszer jellegű szolgáltatásoknak nagy hagyománya van Zalában.

A Könyvtárellátási Szolgáltató Rendszer (KSZR) országos koncepciójának kidolgozását követően Zalában a kistérségi mozgókönyvtári szolgáltatás 2006-tól épült ki. Az ellátásban részt vett a megyei könyvtár mellett a zalaegerszegi, a nagykanizsai, a keszthelyi, a lenti, a letenyei és a hévízi városi könyvtár is.

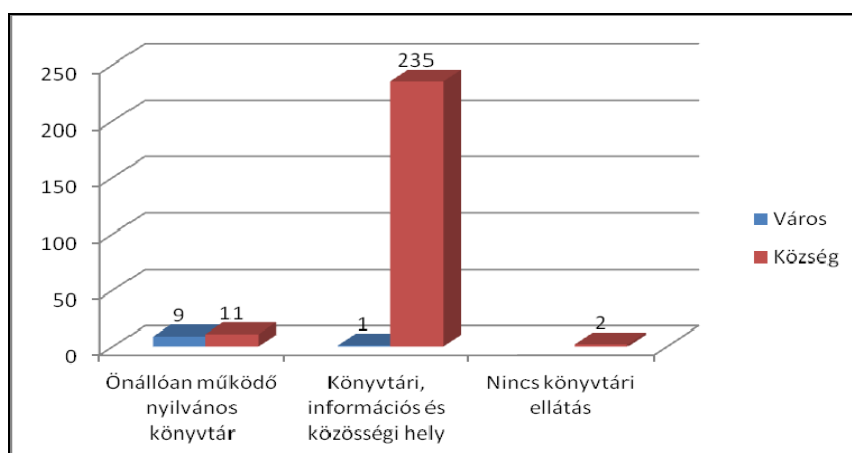
2012 végén a jogszabályi változásokat követően a megyei könyvtár feladatává vált a kistéleplési ellátás megszervezése Zala megyében. A **Deák Ferenc Megyei és Városi Könyvtár 236 kistélepléssel kötött megállapodást** a könyvtári szolgáltatások biztosítására, de a feladatot **városi könyvtárakkal** való feladat megosztással végezte. Ezt indokolta a szolgáltató helyek nagy száma, valamint a városi könyvtárak korábban kialakult szoros kapcsolata a településekkel. Így 2013-tól a Deák Ferenc Megyei és Városi Könyvtárral szerződést kötött 236 kistéleplés közvetlen ellátása az alábbiak szerint valósult meg:

Kistéleplési ellátás együttműködve a városi könyvtárakkal

Ellátó könyvtár	Ellátott települések száma
Deák Ferenc Megyei és Városi Könyvtár	81
Városi Könyvtár Lenti	50
Halis István Városi Könyvtár (Nagykanizsa)	43
Fejér György Városi Könyvtár (Keszthely)	31
Fáklya Művelődési Ház és Könyvtár (Letenye)	26
Gróf I. Festetics György Művelődési Központ Városi Könyvtár és Muzeális Gyűjtemény (Hévíz)	5

A kiépült új szolgáltatási forma lehetővé tette, hogy az egész megye lakossága hozzájusson a korszerű, széles körű és minőségi könyvtári szolgáltatásokhoz. A rendszer tagjai igényeik szerint hozzáférhettek a dokumentumokhoz és információkhoz, a szolgáltatóhelyek közösségi szintekként és információs központokként működtek. Lehetőség nyílt a szolgáltató helyek fejlesztésére, a technikai felszereltség javítására, közművelődési programok szervezésére, képzésre, továbbképzésre.

A Zala megyei könyvtári hálózat

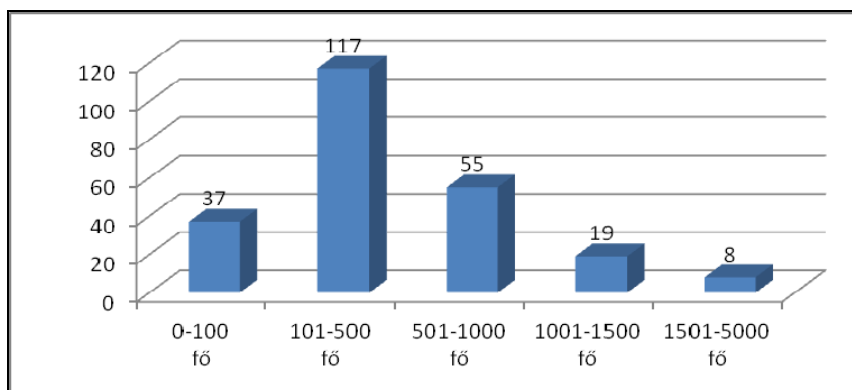
1.2. Zala megye településeinek könyvtárellátási helyzete számokban

Könyvtárak		könyvtárak száma (db)	Lakosságszám összesen
Könyvtárellátási Szolgáltató helyek	megyei könyvtár KSZR szolgáltató helyeinek száma összesen 0 - 500 lakosú településen	154	35017
	ebből könyvtárbusszal ellátott település	0	
	megyei könyvtár KSZR szolgáltató helyeinek száma összesen 501 - 1000 lakosú településen	55	39308
	ebből könyvtárbusszal ellátott település	0	
	megyei könyvtár KSZR szolgáltató helyeinek száma összesen 1001 - 1500 lakosú településen	19	20737
	ebből könyvtárbusszal ellátott település	0	
	megyei könyvtár KSZR szolgáltató helyeinek száma összesen 1501 - 5000 lakosú településen	8	16417
	Összesen	236	111479
Nemzetiségi könyvtárat fenntartó nemzetiségi önkormányzattal kötött megállapodás alapján		0	0
A települési közkönyvtári és iskolai könyvtári feladatokat együttesen ellátó szolgáltató helyek száma		25	29857
	ebből megkötött megállapodások száma	0	0

Zala megyében a szolgáltatást megrendelő települések többsége 1000 fő alatti település, köztük 37 településen a lakosság száma nem éri el a 100 főt sem, 101-500 fő közötti lakosságszámú a szolgáltatást megrendelő települések fele (117 település), 501-1000 fő közötti lakosságszámú a települések közel negyede (55 település). A KSZR szolgáltatást igénylő 1001 fő feletti települések száma mindössze 11%-ot tesz ki, ebből **1001-1500 fő közötti népességű 19 település, 1001-5000 fő közötti népességű 8 település.**

A megyében mindössze 2 apró településen (Iborfia, Sénye) nincs könyvtári szolgáltatás. E két település lakosainak száma összesen 44 fő, és a közeli településen igénybe vehetik a könyvtári ellátást.

A KSZR szolgáltatást megrendelő települések száma és lakossága

1.3. Könyvtárhasználat a szolgáltató helyeken

Település	Lakónépessége	Olvasók száma összesen							Ebből 14 éven aluliak száma			
		Regisztrált használók	Személyes használat	Az összesből Internet használat	Telefón, fax, e-mail	OPAC, honlap	Kölcsönzött dokumentumok	Helyben használt dokumentumok	Regisztrált használók	Személyes használat	Kölcsönzött dokumentumok	Helyben használt dokumentumok
Összesen	111479	14084	183009	85302	2284	45	172386	150318	4654	96988	88477	71309
1-500 lakosú településen	35017	5127	82156	41880	810	0	62154	74748	1143	34883	22529	26187
501 - 1000 lakosú településen	39308	5275	57034	24422	1347	0	55764	51117	1675	31921	31561	30029
1001 - 1500 lakosú településen	20737	2533	24598	7956	0	0	29426	16954	1168	15488	15659	9403
1501 - 5000 lakosú településen	16417	1149	19221	11044	127	45	25042	7499	668	14696	18728	5690

A könyvtári információs és közösségi helyeken a helyi könyvtáros végzi a használók nyilvántartását, amelyhez a szolgáltató megyei könyvtár biztosítja a szükséges nyomtatványokat (beiratkozási napló, munkanapló). E nyilvántartások alapján készült el a 2014 elején a statisztikai jelentés, amelynek legfontosabb használói adatait tartalmazza a fenti táblázat.

A **regisztrált használók** száma a 236 településen összesen **14084 fő** volt. A **használó arány** a 111479 fő lakosság nagyságához képest **12,6 %**. Ez az arányszám a 500 fő alatti településeken a legmagasabb, 14,6%, az 5001-1000 lakosú településeken 13,4%. Az ennél nagyobb településeken ennél alacsonyabb.

A 236 szolgáltató helynek átlagosan 60 olvasója volt, a személyes könyvtárhasználat 775 alkalom, ebből 361 a számítógép és internethasználat. A kölcsönzött kötetek száma átlagosan 730 db, a helyben használt dokumentumok száma 637 db volt. A **távhasználatok száma alacsony**. A szolgáltató helyeken nincs önálló honlap és a telefon is a legtöbb helyen hiányzik. A helyi könyvtárosok többségének csak privát mobiltelefonja és e-mail címe van. Így a helyben használat az általánosan jellemző forma a szolgáltatások igénybe vételére.

A **14 alatti olvasók az összes regisztrált használónak 33%-át** teszik ki. Ugyanakkor a **gyermekolvasók aktivitása nagyobb, mint a felnőtteké**, hiszen a regisztrált személyes látogatók fele gyermekolvasó volt, valamint a kölcsönzött és a helyben használt dokumentumok fele szintén 14 év alattiak által használt dokumentum volt 2013-ban. A nagyobb településeken több helyen iskolában működik a könyvtár, ott a gyermekolvasók aránya jóval magasabb, mint a kisebb településeken.

A növekvő kínálat alapján az olvasói érdeklődés növekedésére számítunk a következő évben.

1.4. Humán erőforrás

Személyi feltételek a kistételepüléseken																
Település	Lakónépessége	Nyitva tartási		Könyvtárbusz nyitva tartási		A szolgáltató helyen dolgozó kollégák										
		napok száma hetente átlagolva	órák száma hetente átlagolva	napok száma kéthetente átlagolva	órák száma kéthetente átlagolva	főfoglalkozású közalkalmazotti jogviszonyban összesen	főfoglalkozású közalkalmazotti jogviszonyban átlagolva (fő/települések száma)	részmunkaidős közalkalmazotti jogviszonyban összesen	részmunkaidős közalkalmazotti jogviszonyban átlagolva (fő/települések száma)	megbízási díjas összesen	megbízási díjas átlagolva (fő/települések száma)	közcélú, közhasznú foglalkoztatott összesen (fő)	közcélú, közhasznú foglalkoztatott (fő/települések száma)	önkéntes összesen	önkéntes átlagolva (fő/települések száma)	képesítése megfelel a jogszabályi előírásainak (%) ² átlagolva
Összesen	1114 79	2,7	9,1	0	0	4	1,7%	104	44,1%	81	34,3%	9	3,8%	41	17,4 %	71%
1-500 lakosú településen	3501 7	2,7	9,1	0	0	0	0,0%	63	40,9%	49	31,8%	7	4,5%	37	24,0 %	64%
501 - 1000 lakosú településen	3930 8	2,7	9,2	0	0	111	1,8%	28	50,9%	20	36,4%	2	3,6%	4	7,3%	80%
1001 - 1500 lakosú településen	2073 7	2,7	9,2	0	0	0	0,0%	9	47,4%	10	52,6%	0	0,0%	0	0,0%	100 %
1501 - 5000 lakosú településen	1641 7	2,7	8,7	0	0	3	37,5 %	4	50,0%	2	25,0%	0	0,0%	0	0,0%	88%

Zala megyében 2013-ban **átlagosan 2,7 napot és 9,1 órát tartottak nyitva a könyvtárak**. Többségük (169 szolgáltató hely, 72 %) hetente 6 órás nyitva tartást biztosított. Hetente csak 1 napon volt nyitva 3 kistételepülés könyvtára.

² Az emberi erőforrások minisztere 39/2013. (V. 31.) EMMI rendelete a Könyvtárellátási Szolgáltató Rendszer működéséről

5. § (1) g) a szolgáltató helyen a kistételepülési önkormányzat

ga) 1500 fő alatti lakosságszámú kistételepülésen legalább érettségivel,

gb) 1500–2500 fő közötti lakosságszámú kistételepülésen középfokú szakirányú végzettséggel,

gc) 2500 fő feletti lakosságszámú kistételepülésen közalkalmazotti jogviszonyban, felsőfokú végzettséggel és könyvtáros szakképzettséggel rendelkező személyt foglalkoztat.

Zala megyében a 236 kistépülési könyvtári szolgáltató helyen összesen **4 főfoglalkozású**, közalkalmazotti jogviszonyban foglalkoztatott könyvtáros dolgozik, **104** helyen **részmunkaidős**, **81** helyen **megbízási díjas**, **9** helyen **közhasznú foglalkoztatott**, **41** helyen **önkéntes** dolgozó látja el ezt a feladatot.

Felsőfokú végzettségű személyt foglalkoztatnak 79 (33%) könyvtárban, de közülük csak 29 főnek van valamilyen szakirányú végzettsége. Érettségivel rendelkezik 90 települési könyvtáros (38%), de csak 14 főnek van legalább alapfokú könyvtárosi végzettsége. A községi könyvtárakban foglalkoztatott személyzetből 67 fő (28%) nem rendelkezik érettségivel sem, de közülük 7 főnek van legalább alapfokú könyvtárosi végzettsége.

Össességében 17 községi könyvtárosnak van egyetemi vagy főiskolai könyvtáros végzettsége, 2 főnek segédkönyvtáros, 5 főnek könyvtáros asszisztensi, 26 főnek alapfokú könyvtárosi végzettsége, és 186 főnek (79%) nincs semmilyen szakmai végzettsége.

A szolgáltatóhelyek 50 %-ában a könyvtárosi feladatok mellett a helyiség takarítása is a helyi könyvtáros feladata, mivel erre a feladatra nincs külön személyzet.

A szolgáltató helyeken **a helyi könyvtárosok 71%-ának végzettsége felel meg az előírásoknak**, melynek teljesítését a következő években tervezik.

Mindez rávilágít egyrészt arra, hogy mekkora szükség van a szolgáltató könyvtár szakképzett személyzetének szakmai segítségére a kistépüléseken; másrészt, hogy fontos feladat a falvakban foglalkoztatott könyvtárosok szakképzése, továbbképzése (lásd a 2.6 fejezetet).

1.5 A szolgáltató helyek infrastrukturális feltételei:

A Deák Ferenc Megyei és Városi Könyvtárral megállapodást kötött 236 kistépülés szolgáltató helyei közül 20-20 működik *önálló épületben, oktatási intézménnyel közös épületben*, illetve *IKSZT épületben*. A legtöbb, 112 szolgáltatóhely *egyéb kulturális intézménnyel* (művelődési ház, faluház, ifjúsági klub) egy épületben működik, további 61-et egyéb helyen (elsősorban *polgármesteri hivatal épületében*) helyezték el. Könyvtárbusz nincs a megyében.

A **könyvtárhelyiségek** többsége kis alapterületűek, megyei **átlagban 46 m²-esek**. Kisebb településeken a könyvtárak is kisebbek. Hozzá kell tenni, hogy a legtöbb kistépülésen a többfunkciós épületekben a könyvtári szolgáltatáshoz további helyiséget is használatba lehet venni (elsősorban a közösségi programokhoz, rendezvényekhez).

A könyvtárak elhelyezési körülményein a fenntartók többsége (190 település) a tervek szerint nem kíván változtatni. 2013-ban 11, 2014-ben 25, 2016-ban 6, 2017-ben 3, 2018-ban 1 településen tervezik a könyvtár elhelyezési körülményeinek javítását. A felújítások elsősorban pályázati támogatásból valósulhatnak meg.

Az épület állapota elfogadható 119 településen, felújított 83 településen, felújítandó 37 településen. **2013-ban 8 épület felújítására került sor.**

A könyvtárhelyiségek állapota elfogadható 122 településen, felújított 86 településen, felújítandó 29 településen. **2013-ban 9 helyiséget újítottak fel.**

A **szolgáltatóhely külső és belső akadálymentesítése** az elmúlt években **megoldódott 114 településen**, 112 helyen még az ez utáni években kell kivitelezni.

Mivel a szolgáltatóhely épületének működtetése a fenntartó önkormányzat feladata, az akadálymentesítés megoldása is az ő feladatuk. Ehhez a kistépüléseken nincs elegendő forrás, több helyen a könyvtár épületének adottsági miatt költséghatékonyan ezt nem lehet megoldani. Pályázati forrásokra mindenképpen szükség van.

A könyvtárak bútorzatának állapota elfogadható 128 településen, felújított 62 településen, felújítandó 49 településen. **2013-ban megújult 50 könyvtár bútorzata.**

A legtöbb szolgáltatóhely szabadpolcos állománnyal rendelkezik. Azokon a helyeken használnak zárható szekrényeket, ahol a könyvtárhelyiség más funkcióval (pl. orvosi váróterem) is rendelkezik. Az állomány bővülése több helyen szükségessé teszi polcok vásárlását. Folyóiratállvány is sok helyen hiányzik, a 236 szolgáltatóhely közül 84-ben található meg. Ezek beszerzését a következő években pótolni kell. Az ülőbútorok száma ugyancsak nem kielégítő a szolgáltatóhelyek többségében.

Csoportos rendezvény megtartására 168 szolgáltató hely alkalmas.

Biztonságtechnikai eszköz van 135 településen, fejlesztendő 101 településen .

1.5. A szolgáltató helyek infrastrukturális feltételei

		A szolgáltató hely infrastrukturális feltételei																								
Település	Lakónépsége	A szolgáltató hely működése (település db)					könyvtárbusz	A szolgáltató hely külső-belső akadálymentesítése megoldott (település db)		Az épület állapota (település db)				A könyvtári helyiség/helyiségek állapota (település db)				A nyilvános könyvtári szolgáltatás alapterülete		A könyvtári bútorzat állapota (település db)				A könyvtári tér alkalmas-e csoportos rendezvények befogadására (I/N)	Biztonság-technikai eszközök (település db)	
		önálló épületben	oktatási intézménnyel közös épületben	IKSZT épületében	egyéb kulturális intézménnyel egy épületben	egyéb		megoldott	nem megoldott	elfogadható	felújított	felújítandó	2013-ban felújított	elfogadható	felújított	felújítandó	2013-ban felújított			elfogadható	felújítandó	felújított	2013-ban felújított		van	fejlesztendő
Összesen	111479	20	20	20	112	64	0	114	122	119	83	37	8	122	86	29	9	46	128	62	49	50	168	135	101	
1-500 lakosú települése	35017	13	0	6	84	52	0	71	84	78	53	27	8	83	53	19	8	35	83	41	32	32	104	72	83	
501 - 1000 lakosú	39308	5	9	8	22	11	0	31	24	27	20	8	-	23	24	8	1	53	29	14	13	12	41	43	12	
1001 - 1500 lakosú	20737	1	8	4	4	1	0	6	12	9	7	2	-	11	6	1	-	54	12	5	1	3	17	13	5	
1501 - 5000 lakosú	16417	1	3	2	2	0	0	6	2	5	3	0	-	5	3	1	-	58	4	2	3	3	6	7	1	

1.6. A központi költségvetési támogatás egységes feladatalapú felhasználása

Zala megye Könyvtárellátási Szolgáltató Rendszer 2013. évi költségvetési támogatásának felhasználási terve					Tény 2013.			
			kiadások	összesen	%	kiadások	összesen	%
Személyi jellegű kiadások összesen				27 175 500 Ft	16,61%		24 602 580 Ft	15,04%
	Szakmai szolgáltatás megbízási díja munkakörön kívüli és munkaidőn túli feladatra		21 953 000 Ft			23 933 580 Ft		
	Közösségi programok előadóinak, oktatóinak és közreműködőinek megbízási díjai		5 222 500 Ft			669 000 Ft		
Személyi juttatások járuléakai összesen				6 841 907 Ft	4,18%		6 507 702 Ft	3,98%
	Személyi juttatások járuléakai		6 841 907 Ft			6 507 702 Ft		
Dologi kiadások összesen				129 549 193 Ft	79,20%		132 464 449 Ft	80,98%
Dokumentumszolgáltatás				64 140 000 Ft	39,21%		65 163 237 Ft	39,84%
	Dokumentumbeszerzés összesen			63 640 000 Ft	38,91%		64 638 604 Ft	39,52%
	Könyv		35 890 000 Ft			43 894 795 Ft		
	Folyóirat, napilap		9 755 000 Ft			8 698 245 Ft		
	Nem hagyományos dokumentumok		17 995 000 Ft			11 520 931 Ft		
	Könyvtárközi kölcsönzés - egyedi dokumentumokra vonatkozó kérések teljesítése (postaköltség, csomagolás stb.)		500 000 Ft			524 633 Ft		
Információs szolgáltatás				2 730 000 Ft	1,67%		1 330 000 Ft	0,81%
	Adattárak, adatbázisok szolgáltatás díja (pl. EBSCO), honlapfejlesztés, retrospektív feldolgozás, konverzió, oktatásban, képzésben résztvevők információellátásának segítése Helyismereti információk biztosítása, digitalizálás		2 730 000 Ft			1 330 000 Ft		
Közösségi szolgáltatás				14 110 000 Ft	8,63%		15 736 914 Ft	9,62%
	Digitális írástudás fejlesztés, információs műveltség elsajátításának, használóképzés, tanulási folyamatok támogatása, ODR-MOKKA működéséről tájékoztatás		500 000 Ft					
	Olvasásfejlesztő, ismeretterjesztő, a könyvtár szolgáltatásait népszerűsítő programok, kulturális, közösségi rendezvények, egyéb programok, kiállítások szervezése		13 610 000 Ft			15 736 914 Ft		
Könyvtárosképzés, továbbképzés				500 000 Ft	0,31%		868 864 Ft	0,53%
	Könyvtári személyzet rendszeres képzése, továbbképzése, szakmai napok költségei (tanfolyamok költsége, utazás, csoportos étkezés)		500 000 Ft			868 864 Ft		
Szolgáltatások szakmai anyagköltsége				2 840 000 Ft	1,74%		2 667 038 Ft	1,63%
	Szakmai nyomtatványok, vonalkód, könyvtámasz, címkék, filmolux, olvasójegy stb.		2 010 000 Ft			2 667 038 Ft		

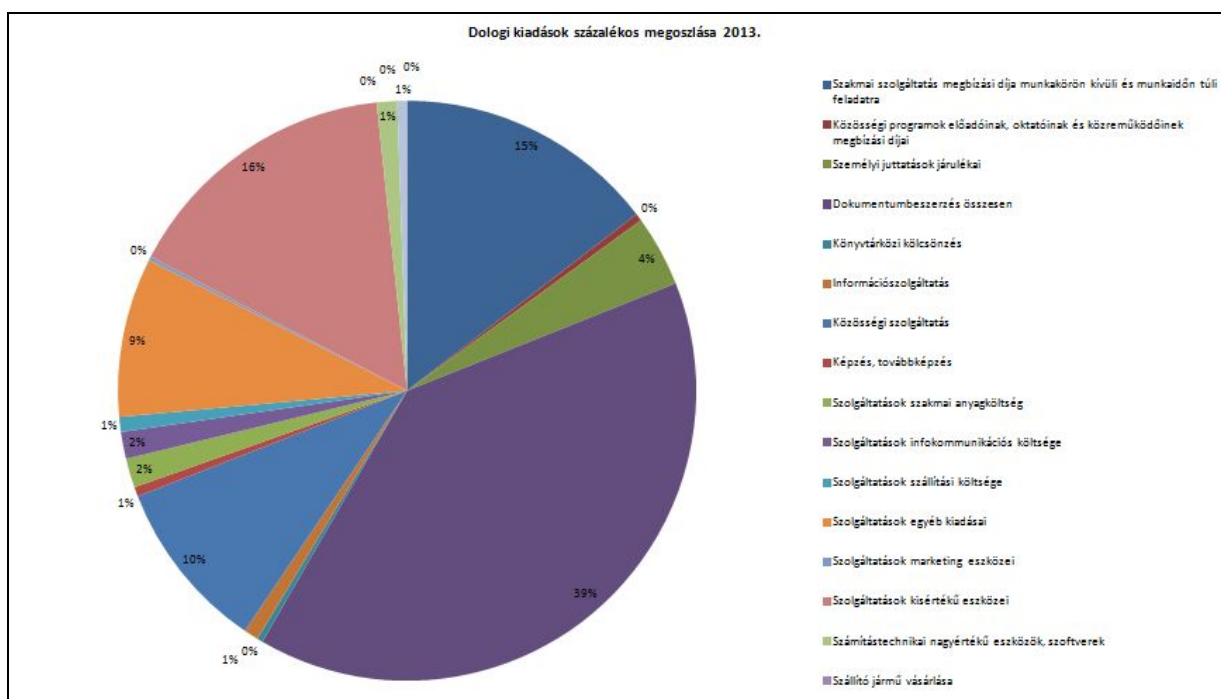
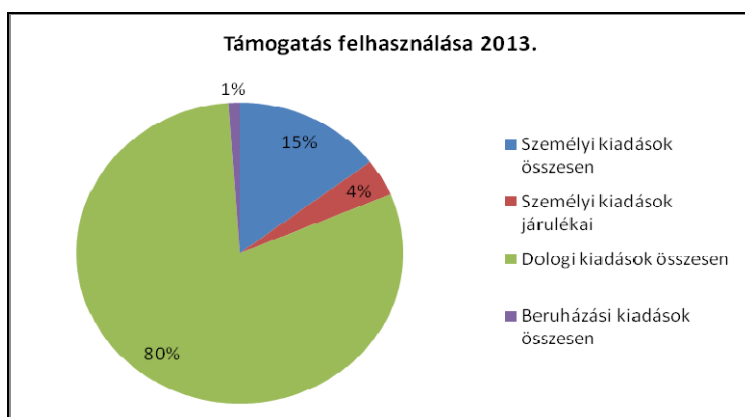
Kültéri és beltéri táblák, feliratok, képkeretek, betű- és szakjelzet készlet stb.	830 000 Ft					
Szolgáltatások infokommunikációs költsége		3 075 000 Ft	1,88%		2 475 782 Ft	1,51%
Nem adatátviteli célú távközlési díjak	700 000 Ft			439 282 Ft		
Adatátviteli célú távközlési díjak	1 185 000 Ft			923 500 Ft		
Szoftverüzemeltetés, licenc díj, portálszolgáltatás díja	1 190 000 Ft			1 113 000 Ft		
Szolgáltatások szállítási költsége		5 644 495 Ft	3,45%		1 352 870 Ft	0,83%
Gépkocsi/könyvtárbusz üzemeltetés kiadásai (hajtó- és kenőanyag, biztosítás, szerviz)	3 974 495 Ft			1 168 070 Ft		
Egyéb szállítási költség, csoportos utazás költsége	1 150 000 Ft			184 800 Ft		
Postaköltség (egyéb postai küldemény)	520 000 Ft					
Szolgáltatások egyéb kiadásai		5 249 950 Ft	3,21%		14 577 560 Ft	8,91%
Pénzügyi szolgáltatás, bankköltség, közbeszerzés költsége Egyéb általános költségek Irodaszerek, egyéb nyomtatvány	3 224 000 Ft			7 921 226 Ft		
Továbbszámlázott (közvetített) szolgáltatások kiadásai államháztartáson belülről - szolgáltatás vásárlása városi könyvtártól	2 025 950 Ft			6 656 334 Ft		
Szolgáltatások marketing eszközei		1 380 000 Ft	0,84%		330 000 Ft	0,20%
Szolgáltatást népszerűsítő, tájékoztató kiadványok, programmeghívók, hirdetés, reklámköltségek	1 380 000 Ft			330 000 Ft		
Szolgáltatások kísértékű tárgyi eszközei		21 615 000 Ft	13,21%		25 729 496 Ft	15,73%
Fejlesztő játékok, eszközök kiegészítő célbútorok, berendezési tárgyak, számítástechnikai eszközök, elektronikai eszközök	21 615 000 Ft			25 729 496 Ft		
Szolgáltatások beruházási, fejlesztési költsége		6 198 948 Ft	3,79%		1 861 778 Ft	1,14%
Számítástechnikai nagyértékű eszközök, szoftverek	2 772 000 Ft			1 861 778 Ft		
Szállító jármű vásárlása	0 Ft					
Szoftver- és adatbázisfejlesztés	2 320 000 Ft					
Egyéb	1 106 948 Ft					
Egyéb, a fenti kategóriákba nem sorolható tétel		2 565 800 Ft	1,57%		895 543 Ft	0,55%
.....	2 565 800 Ft			895 543 Ft		
.....						
.....						
Támogatás összesen		163 566 600 Ft		163 574 731 Ft	163 574 731 Ft	

A szolgáltatást az 1997. CXL. törvény és a követő jogszabályok alapján végeztük 2013-ban. A kistélepek ellátásának finanszírozására a megyei könyvtár a 236 önkormányzattal kötött megállapodás alapján 163.566 600 Ft kiegészítő támogatást kapott. E központi támogatást az intézmény kizárólag a szolgáltatás teljesítéséhez kapcsolódó kiadásokra fordította és külön *alszámlán* kezelte.

Ebből személyi kiadásokra fordítottunk 24 602 580 Ft-ot (15%), amelynek járuléka 6 507 702 Ft volt (4%). A személyi kiadások voltak a különböző szakmai szolgáltatások (állományrendezés, adatbázis építés stb.) megbízási szerződés alapján, valamint a kistélepeken szervezett közösségi programok (olvasásfejlesztő és közösségi programok, lakossági internet tanfolyamok stb.) megbízási díjai.

A dologi kiadások összege 132 464 449 Ft volt, a beruházási költség 1 861 778 Ft volt. Ez utóbbi számítástechnikai eszköz illetve szoftver volt.

Valamennyi számla az intézmény nevére szolt, a könyvviteli szabályoknak megfelelően csatoltuk az elszámoláshoz szükséges mellékleteket. Mindezen pénzügyi feladatok végrehajtása, a szervezés-lebonyolítás ellátása nagy feladatot jelentett az intézmény számára, mivel megszűnt az önálló gazdálkodása.

2. A megyei könyvtár által nyújtott szolgáltatások

2.1. Állománymenedzsment

2.1.1. Gyűjteményfejlesztés

Törekedtünk arra, hogy a települési szolgáltató helyeken a helyi igényeknek megfelelő korszerű és széleskörű kínálat álljon rendelkezésre a helyi olvasóközönség számára. Új beszerzésekkel fejlesztettük a szolgáltatóhelyek állományát.

A dokumentumok szerzeményezése során a Deák Ferenc Megyei és Városi Könyvtár állt megrendelői kapcsolatban a dokumentumok (könyvek, folyóiratok, és egyéb dokumentumok) szállítóival. Ugyanakkor a folyóiratok kivételével a rendeléseket az ellátást végző könyvtárak indították az előzetesen meghatározott keret mértékéig, és a beszerzett dokumentumok is oda érkeztek meg. Ugyanakkor a szállítások számlái a megyei könyvtárba érkeztek.

A **könyvek beszerzésére** a megyei könyvtár **közbeszerzési eljárást** indított, amelyet a **Könyvtárellátó Nonprofit Kft.** nyert el. Így **31 %-os** kedvezménnyel tudtunk vásárolni és nem kellett külön fizetnünk a szerelésért (jelzet, könyvsarok, raktári lap). Így jelentősen olcsóbb volt beszerzés, másrészt az internetes vásárlás egyszerűbbé is tette a folyamatot. A közbeszerzési eljárás azonban elhúzódott, így főleg az év második felében bonyolítottuk le a beszerzéseket.

A nem hagyományos dokumentumokat, így a hangoskönyveket is több helyről (Shoptline, Alexandra, Libri) szereztük be 10-20% kedvezménnyel.

Az **időszaki kiadványok** közvetlenül a településekre érkeztek meg. Nyilvántartásukra a szolgáltató könyvtár nyilvántartó lapot biztosított.

Az állami támogatás **40%-át** fordítottuk új dokumentum beszerzésre.

Az alábbi táblázat a 2013-ban szerzeményezett dokumentumok számát mutatja. **31 712 leltározott dokumentumot** szereztünk be, ebből 23 440 könyvet. A beszerzési érték **nettó 55 415 726 Ft** volt. Ez *településenként átlagosan 134 dokumentumot* jelent, de cserékkel együtt ennél többet tudtunk az év során a településekre kiszállítani.

	darabszám	értéke Ft-ban
Könyvbeszerzés	23 440	43 894 795
Hangoskönyv beszerzés	1 032	2 282 911
Folyóirat, heti-, napilap	1 562	8 698 245
Nem hagyományos dokumentum (DVD)	6 853	8 459 313
Egyéb	387	778 707
Összesen	33274	64113971

A megrendelt **időszaki kiadványok száma 1562 volt**, *településenként átlagosan 7 féle lapot* jelent, amelynek értéke 8 698 245 Ft.

Igény szerint biztosítottuk könyvtárközi kölcsönzés útján a használók dokumentum kéréseit, ha a helyben lévő gyűjteményben nem volt megtalálható a kért könyvtári dokumentum.

2.1.2. Állomány nyilvántartása, feltárása, gondozása

A kistélepülések számára a helyben lévő gyűjtemény fejlesztésének eszközei:

- A teljes állomány elektronikus nyilvántartásának elkészítése
- Az elavult, megrongálódott dokumentumok selejtezése
- A teljes állomány vonalkódosítása
- A teljes állomány raktári jelzetezése
- Rendszeres állományellenőrzés
- A raktári rend kialakítása megőrzése
- A korábbi papír alapú leltári nyilvántartások kezelése

A dokumentumok csoportos nyilvántartása a megyei KSZR rendszerben történt meg; az egyedi leltári nyilvántartás, illetve a településekre való kiszállítások rögzítése a szolgáltatást végző könyvtár integrált rendszerében történt meg, elkülönítve a saját, nyilvános könyvtári ellátást biztosító állománytól.

A beszerzett dokumentumokat a megyei könyvtár, illetve a szolgáltatásban résztvevő városi könyvtárak honlapján tettük visszakereshetővé, továbbá elérhető a megyei könyvtár Zalai Tudástár felületén, ahol a szolgáltató könyvtárak katalógusa egy közös keresőfelületen elérhető el: <http://tudastar.dfmk.hu/z39.50>

A szolgáltató könyvtár átadta az ellátott szolgáltató helyeknek az új beszerzéseket, amelyekről elektronikus nyilvántartást vezetett az integrált rendszerben, valamint papír alapon nyilvántartó lapon is.

Az új beszerzéseket a szolgáltató könyvtár **5-6 alkalommal szállította ki a szolgáltató helyekre**, igény szerint rendszeresen cserélve azokat, gondoskodva a letétek lelőhelyének frissítéséről, adminisztrációjáról.

A kurrens gyarapítás mellett a települések helyben lévő állományának gondozását is feladatunknak tekintettük. A könyvtárak munkatársai a településeken lévő elavult könyveket leválogatták, és folyamatosan végezték az állomány rögzítését a számítógépes adatbázisban. Így a szolgáltató katalógusában a teljes kistépülési állomány visszakereshető.

A 236 szolgáltatóhely összesen **855 344 db** állománnyal rendelkezik összesen. Ennek jelenleg **48%-a szerepel az elektronikus nyilvántartásokban**. Ebből 34 % a települési saját állomány és 14% a szolgáltatótól kapott kihelyezett tartós letét. A selejtezendő dokumentumok aránya 15%.

A dokumentumok feldolgozása a Textlib integrált rendszerben történt meg (Hévízen 2013-ban még a Szirén rendszerben).

A raktári jelzetezés 56%-ban megoldott a kistépüléseken, vonalkódosítva van az állományok 28%-a.

Település	Lakónépessége	A településen helyben lévő dokumentumok száma (csereletét nélkül)	Elektronikus nyilvántartásba vett dokumentumok (%-ban)	A szolgáltató hely dokumentumállománya elektronikus katalógusban: teljes mértékben feltárt (100 %) részben feltárt (becslés %-ban) nem érhető el (0 %)	Selejtezendő dokumentumok százalékos aránya (becslés %-ban)	Raktári jelzetek megfelelése (0 % nincs, 100 % teljes mértékben megoldott)	Vonalkódolás (0 % nincs, 100 % teljes mértékben megoldott)
Összesen	111479	855344	48%	34%	14%	56%	28%
1-500 lakosú településen	35017	300592	50%	32%	13%	56%	27%
501 - 1000 lakosú településen	39308	323125	46%	39%	17%	57%	30%
1001 - 1500 lakosú településen	20737	143658	45%	33%	14%	49%	27%
1501 - 5000 lakosú településen	16417	87969	33%	31%	14%	71%	43%

	Települések száma	db
Állományrendezés	81	201 381
Selejtezés	81	18 373
Állományellenőrzés	26	98 370
Elektronikus feltárás	98	113 821
Vonalkódolás	96	107 788
Raktári jelzetelés	83	91 501

Az állományellenőrzés, selejtezés, állományrendezés, valamint az elektronikus feldolgozás elvégzésére évente **ütemtervet** készítünk. 2013-ban 81 szolgáltatóhelyen volt állományrendezés, illetve selejtezés. Kétszázezer kötet átválogatására került sor, amelyből több mint 18 ezer db-ot selejteztünk le. 26 településen volt állományellenőrzés

A települések régi állományából több mint 100 ezer darab könyv elektronikus feldolgozására került sor. Ezek bekerültek a szolgáltató könyvtár integrált rendszerébe, így az interneten visszakereshetőek.

A TextLib rendszer kliensén keresztül a községi szolgáltatóhelyek az Interneten csatlakozni tudnak a megyei könyvtár szerveréhez, így munkaállomásként működhetnek. A program használatához a megyei és városi könyvtár munkatársai segítséget nyújtanak. Folyamatosan végeztük a szolgáltatóhelyek könyvtárosainak betanítását.

2.2. Dokumentumszolgáltatás

A kistélepüléseken a **dokumentumszolgáltatás módja:**

- a helyi könyvtár gyűjteményében őrzött dokumentumok hozzáférhetővé tétele, online elérhetőségének biztosítása,
- más könyvtárak gyűjteményében őrzött információhordozók hozzáférésének biztosítása.

Olyan újdonságkínálattal jelentkeztünk a településeken, amelyekre igény volt, népszerűnek ígérkező felnőtt és gyermekirodalom beszerzésére törekedtünk. Folyamatosan vontuk ki az állományból az elavult, megrongálódott állományokat. Az egyedi igényeket pedig dokumentumküldéssel elégítettük ki.

A kistélepüléseken **más könyvtárak gyűjteményében őrzött információhordozók hozzáféréseinek biztosítása** könyvtárközi kölcsönzés formájában történt. A szolgáltatást végző könyvtár népszerűsíti és igény szerint közvetíti az Országos Dokumentumellátási Rendszer (ODR-MOKKA) szolgáltatásait, teljesíti a használók dokumentum kéréseit, amennyiben a helyben lévő gyűjteményben az nem található meg.

Könyvtárközi forgalmi adatok a KSZR szolgáltatásban³:

A kistélepüléseknek könyvtárköziben küldött dokumentumok száma:	
eredetiben	3594
elektronikusan	12
fénymásolatban	5

A használók figyelmét felhívtuk e szolgáltatás lehetőségére pl. a honlapunkon, valamint könyvjelzőt is készítettünk, amelyen szerepeltettük az igénybe vehető szolgáltatásokat.

³ Az adat csak a KSZR településekre vonatkozó könyvtárközi kéréseket tartalmazza

2.3. Információs szolgáltatás

Az információs szolgáltatás terén elsődleges szempontnak tekintjük a lelőhelynyilvántartást. Az interneten elérhető webes **katalógusok**ban a szolgáltató helyek teljes könyvtári állományát visszakereshetővé tesszük, biztosítva az országos könyvtári rendszerről szóló információkat. Segítjük az elektronikus könyvtárak és az elektronikus formában hozzáférhető dokumentumok használatát.

A megyei könyvtár **honlapján** információkat biztosítunk a kistételepülések számára nyújtott könyvtári szolgáltatásokról, felhívjuk a figyelmet az új és az ingyenesen igénybe vehető szolgáltatásokra, továbbá a fogyatékossgal élőket és a nemzetiséghez tartozókat érintő információkra. Közzétesszük a szolgáltató helyekre vonatkozó adatokat és információkat.

Könyvtárunk széles körű helyismereti, ügyintézési és egyéb információt szolgáltat, támogatja a tudományos kutatást, vagy az egyéni tanulást, tájékoztat a könyvtári rendszerben elérhető adatbázisokról, továbbá felhívja a figyelmet a települések szolgáltató helyeinek fejlesztését segítő pályázati lehetőségekre.

A megyei könyvtár új arculatának, illetve honlapjának készítése 2014. március végén fejeződik be. Elkészültéig ideiglenes megoldásként az alábbi elérhetőségen lehetett tájékozódni a Zala megyei KSZR szolgáltatásokról: <http://www.dfmk.hu/megyei-szolgalattasok/kistelepulesi-ellatas> .

2014. április 1-től válik elérhetővé az új portál: <http://kszr.dfmvk.hu>

A kistételepülési ellátásba bekapcsolódó városi könyvtárak szintén rendelkeznek saját honlappal, amely elsősorban a térségük lakosságának információs ellátását szolgálja. A lenti városi könyvtár 2013-ban fejlesztette weboldalát, amelyen többek között adatokat közöl az ellátásukba tartozó szolgáltatóhelyekről. Felhívják a figyelmet az aktuális programokra is.

A nagykanizsai könyvtár a könyvtári szolgáltatásokról a *nagykar.hu* portálon és a havonta minden település minden háztartásába eljutó Superinfo Vidéki Magazinban tette közzé a könyvtárak elérhetőségeit, várható programjait. Folytatják a megyére vonatkozó helyismereti információk digitalizálását is.

Nagy jelentősége van az egyes településeken a számítógépes infrastruktúra fejlesztésének, hiszen korszerűbbé és gyorsabbá teszi az ott élők számára az információkeresést. Ezért fontos, hogy a szolgáltató helyek munkatársai elsajátítsák a katalógus és adatbázis használatot, az információkeresést. Felkészültek legyenek a tájékoztatás alapjairól, hogy segíteni tudják a helyiek internetes információkeresését.

Fontosnak tartjuk azt is, hogy az ellátott települések lakossága körében népszerűsítsük a szolgáltatásokat, ismerjék meg és használják ki azt a lehetőséget, hogy hozzáférhetnek helyben, utaztatás nélkül a minőségi könyvtári szolgáltatásokhoz. Minden településre – az **egységes arculat** jegyében – **tájékoztató feliratokat** helyezünk ki a szolgáltatásról, valamint asztali naptárat, papírtáskát, tájékoztató kiadványt készítettünk.

Folyamatban van a könyvtári szolgáltatásokról szóló információk biztosítása a kistételepülési önkormányzatok honlapján, de e téren a jövőben még bőven van teendőnk.

2.4. Községi szolgáltatások

A Deák Ferenc Megyei és Városi Könyvtár a lakosság érdeklődésének megfelelő kulturális, közösségi, közművelődési rendezvényeket, digitális kompetenciafejlesztő foglalkozásokat és egyéb programokat, kiállításokat szervez. Mindezzel hozzájárul az olvasáskultúra fejlesztéséhez, támogatja az olvasást, a tanulást, a közösségi életet, segíti a civil önszerveződések. A szolgáltató helyeket bevonja az országos és térségi szakmai programokba.

A KSZR szolgáltató helyen megrendezett programokról az alábbi táblázat tájékoztat:

A program típusa, mely a KSZR szolgáltató könyvtár szervezésében valósult meg	KSZR állami támogatásból és saját forrásból		Európai Unió és hazai támogatásból	
	lebonyolított programok száma	résztvevők száma összesen (fő)	lebonyolított programok száma	résztvevők száma összesen (fő)
Vetélkedők, versenyek	7	388		
Könyvtárbemutató	4	41		
Tanítási óra iskolai csoportoknak	1	12		
Könyvtári óra iskolai csoportoknak	17	223		
Játékos tevékenység	104	2399		
Tanfolyam, tréning	2	30		
Előadás, konferencia	54	1431		
Kiállítás	19	931		
Könyvbemutató	27	954		
Műsoros, szórakoztató rendezvény	162	14094		
Hangverseny	2	343		
Filmvetítés	1	17		
Használóképzés	51	298		
Digitális kompetenciafejlesztés	7	18	1	8
Egyéb	128	5205	1	50
Összesen	586	26384	2	58
A programok, melyek egyéb szervezésben, egyéb forrásból valósultak meg a szolgáltató helyen (helyi pályázat, helyi önkormányzat, egyéb)				
Rendezvények száma	610	32672		
Ebből a használóképzést szolgáló rendezvény	20	312		
Mind összesen	1196	59056	2	58

A 2013. évben a településeken rendezett programok palettája funkciójukat és a célközönséget tekintve igen változatosak voltak. A szervezés során együttműködtünk a településekkel, figyelembe vettük a felmerülő igényeket.

A településeken rendezett programok között legnagyobb számban voltak a műsoros szórakoztató rendezvények, amelyek sok helyen a falunapon kerültek megrendezésre. Ezeken vett részt a legnagyobb számú közönség, 162 programon összesen 14094 résztvevőt regisztráltak. A programok között szerepeltek néphagyományokhoz, népzenehez kapcsolódó előadások, megzenésített versek bemutatás, bábelőadások. Fontosnak tartottuk, hogy lehetőséget adjunk helyi (zalai) értékteremtő előadó fellépésére.

Az ismeretterjesztő előadások sokfélesége a lakosság érdeklődésével összhangban volt, főleg az egészségügyi és a mezőgazdasági témájúak voltak népszerűek.

Ugyancsak népszerű programok voltak a kézműves foglalkozások, amelyeket elsősorban jeles napokhoz kapcsolódóan szerveztünk meg. A 128 foglalkozásnak több mint 5 ezer látogatója volt, elsősorban 14 év alatti gyermekközönség.

A gyermekek számára szervezett programok célja volt az olvasásfejlesztés és a tanulás segítése. Azokon a településeken, ahol nagy számban él roma lakosság, fontosnak tartottuk a rétegek megszólítását is.

A nagykanizsai könyvtár kialakított egy sajátos szolgáltatás-bemutatóval összekötött könyvtári flashmobot, melyet könyvtári csődületnek neveztünk el. Ez a függőleges kiállítás, mely egy sátorba szerelve a végtelen honlap-oldalakat szimbolizálta, mindig az adott településen elérhető szolgáltatásokról, az adott települések történetéről, helyi érdekességeiről szólt. E kiállítás okán készítettek egy, a zalai KSZR-t népszerűsítő molinót, melyet ezentúl minden KSZR rendezvényi megjelenésen használnak.

Digitális kompetenciafejlesztő foglalkozásokat a felnőttek számára szerveztünk, legfőképp az idősebb korosztályt céloztuk meg. Könyvtár- és internethasználati oktatásban szerepeltek 20 órás lakossági internet tanfolyamok és 1-1 alkalmas előadások.

Összességében **1196 program volt** a településeken, így **településenként átlag 5 program** megvalósítására került sor. A KSZR forrásból megvalósuló programok szervezésébe bekapcsolódtak a szolgáltatásban részt vevő városi könyvtárak is.

A szolgáltató könyvtár elsősorban KSZR forrásból valósította meg a programokat. Pályázati forrás alig állt rendelkezésre; **KSZR támogatásból összesen 586 program volt 26384 résztvevővel.** Települési és egyéb forrásból 610 programot szerveztek 59056 résztvevővel. A települések által szervezett rendezvények hasonló számban voltak, mint a KSZR forrásból szervezett programok. Több településen tartottak a TÁMOP-2.1.2-Idegen nyelvi és informatikai kompetenciák fejlesztése projekt keretében szervezett informatikai és nyelvi képzéseket. Az IKSZT-kben is több helyen voltak uniós forrásból programok, amelyek egy része a könyvtárakban zajlott.

A rendezvényekről nyilvántartást vezettünk - megosztott táblázatokban (Google Drive) rögzítettük a programokat, azok idejét, előadóit, költségeit, a résztvevők számát. A legtöbb programról fotódokumentáció is rendelkezésre áll.

2.5. Speciális könyvtári szolgáltatások, dokumentumok, eszközök biztosítása a fogyatékkal élők számára

Törekszünk arra, hogy a kistelepülések lakossága - köztük a fogyatékkal élő emberek - számára adott legyen az esélyegyenlőség a társadalmi élet minden színterén, így hozzájussanak a számukra szükséges információkhoz.

A Deák Ferenc Megyei és Városi Könyvtár a megyeszékhely központjában található, könnyen megközelíthető, de mozgáskorlátozottak nehezen jutnak be az épületbe. Ugyanakkor az épületen belül már több beruházás történt (önműködő ajtó, akadálymentes mosdó, vezetősávok kialakítása). Az intézmény József Attila Városi Tagkönyvtárában ugyanakkor biztosított a mozgáskorlátozottak épületbe jutása, s épületen belüli mozgása. A gyengén látókat közlekedési sáv, piktogramok segítik az épületen belüli mozgásban. Rendelkezésre áll Braille billentyűzet, felolvasó program.

A 236 ellátott település közül 114 helyen (50%) megoldott az akadálymentesítés. Egyéb eszközök azonban általában nem állnak helyben rendelkezésre. A kistelepülésen élő, speciális ellátást igénylő rétegek könyvtárhasználói használói igényeit az alábbi módon segítjük:

- Az intézményi honlapnak van akadálymentesített verziója a gyengén látók számára.
- A dokumentum beszerzés során törekszünk hangoskönyvek és öregbetűs könyvekbeszerzésére is. Ezek a dokumentumok az online katalógusban visszakereshetőek. 2013-ban 1032 hangoskönyvet szereztünk be KSZR forrásból. Az intézményi állományt könyvtárközi kölcsönzéssel adjuk ki a településeknek.
- A fogyatékkal élők kölcsönzési igényét a településeken több helyen házhozszállítással oldják meg.

2.6. Szakmai képzés, továbbképzés

A KSZR szolgáltatás keretében a helyi személyzet képzésére, illetve továbbképzésére az alábbi lehetőségeket kínáltuk a megyénkben:

- rendszeres továbbképzések szakmai napok keretében,
- személyes konzultáció a személyes látogatások alkalmával
- tanfolyamok indítása
- írásos tájékoztatók készítése

Novemberben szerveztünk **szakmai napot**, amelynek keretben többek között bemutattuk a KSZR 5 éves fejlesztési tervét, valamint bemutattunk néhány jó gyakorlatot a kistélepi könyvtárak közül. A szakmai napok előadói egy-egy témakört prezentációs előadás formájában bemutattak be.

A szolgáltató könyvtár munkatársainak a helyszíni látogatások lehetőséget nyújtottak a szakmai munka segítésére, **személyes konzultációkra**: megtanították a könyvtárosokat az adminisztrációs feladatok pontos elvégzésére, a könyvtári raktári rend kialakítására és megtartására, az alapvető olvasószolgálati munkafolyamatok elvégzésére.

Alapfokú könyvtáros képzésre az év folyamán nem kerül sor, 2014 áprilisában indítjuk az első 20 órás foglalkozást.

Az olvasószolgálati munka és különösen az elektronikus kölcsönzés elindítása a településeken szükségessé teszi, hogy az integrált rendszer használatát valamennyi községi könyvtáros megtanulja. E témában is több településen szerveztünk továbbképzéseket és személyes konzultációkat. Ennek részeként megismerhették a gépi nyilvántartást, keresést, a kölcsönzés lépéseit, a vonalkódolvasó használatát és az új dokumentumok honosítását.

Írásos szakmai tájékoztató nem készült 2013-ban. A **Zalai könyvtári levelező** c. megyei szakmai időszaki kiadvány – amelyet nyomtatásban is megjelentetünk, de elérhető honlapunkon is. A lapban olvashatók tanulmányok, bemutatunk jó gyakorlatokat is, megmutatjuk a könyvtárakban folyó műhelymunkát, tudósítunk fontos eseményekről.

2.7. Eszközbeszerzés

A szolgáltatások minőségi fejlesztésében nagy szerepet töltött be a tárgyévi eszközbeszerzés. Az alábbi táblázatban számszerűsítve mutatjuk be az eszközgyarapodást:

Beszerzett eszköz megnevezése	A szolgáltató helyeken már meglévő eszközök száma összesen	2013-ban beszerzett eszközök darab-száma az állami támogatás felhasználásával	2013-ban beszerzett eszközök darabszáma egyéb forrásból
Szolgáltatások kísértékű tárgyi eszközei			
Fejlesztő játékok, eszközök		108	0
Kiegészítő célbútorok, berendezési tárgyak		94	0
Számítástechnikai eszközök, elektronikai eszközök részletezve:			
asztali számítógép+monitor munkaállomás (könyvtáros)	45	9	0
asztali számítógép+monitor használók számára	328	15	0
hordozható számítógép (könyvtáros)	4	23	0
hordozható számítógép (használók számára)	5	0	0
projektor	17	8	0
nyomtató	93	13	0
szkenner	12	1	0
multifunkciós eszköz (nyomtató, szkenner)	33	48	0
digitális fényképező	18	40	0
vetítővászon	8	3	0
DVD lejátszó	39	12	0
televízió	67	11	0
Egyéb	51	165	
Szolgáltatások beruházása, fejlesztése (szolgáltató)			
Számítástechnikai nagyértékű eszközök:			
asztali számítógép+monitor munkaállomás (könyvtáros)	30	1	

asztali számítógép+monitor használók számára	163	0	
hordozható számítógép (könyvtáros)	5	0	
hordozható számítógép (használók számára)	0	0	
projektor	1	0	
nyomtató	0	2	
számítástechnikai szoftver	2		
szállító jármű vásárlása	2		
szoftver- és adatbázisfejlesztés	0	2	
egyéb	2		

A települési könyvtári szolgáltató helyek igényeinek felmérése után került sor a szükséges eszközök beszerzésre, amelyek kis értékű eszközök voltak. Az eszközök a KSZR forrásból kerültek beszerzésre, egyéb forrás nem volt. A településeknek átvételi elismervény ellenében adtuk át, és az intézmény kis értékű eszközállományába kerültek nyilvántartásba.

Az egyre növekvő könyvtári állományok elhelyezése miatt több településre polcok kerültek beszerzésre, gondolva a folyóiratok elhelyezésére is. A DVD, hangoskönyv ill. CD állományok védelme szempontjából hasznos zárható szekrényekből is szereztünk be igény szerint. Több könyvtárba asztalokat és székeket vásároltunk.

Összesen 47 számítógép beszerzésére került sor, ebből 23 volt hordozható, amelyeket a könyvtárosok számára szereztünk be. Több könyvtárba számítógép kiegészítő eszközöket (billentyűzet, egér, monitor) vásároltunk.

A szolgáltatások körét bővítette a multifunkcionális nyomtatók beszerzése. A települések közösségi életének dokumentálásához fényképezőgépek kerültek megvásárlásra, egyeztetve a települések vezetőivel. Ezek a falunapokon, idősök napján, ünnepeken a későbbiekben is jól hasznosíthatóak lesznek. A könyvtárosok szakmai munkájában nagy segítség lett a tonerek beszerzése, amiket korábban a települések nem tudtak megvásárolni.

Néhány településen CD vagy DVD lejátszót, hangosító berendezést televíziót vásároltunk, amelyeket elsősorban rendezvények alkalmával tudnak hasznosítani.

A Textlib integrált rendszer úgy épül fel, hogy a kistelepülések számára helyi munkaállomásokon lehet az interneten keresztül csatlakozni, így végezhetők a különböző munkafolyamatok (állománybavétel, kölcsönzés stb.) Folytattuk ezeknek a munkaállomás programoknak a beszerzését, ahol a települési állomány elektronikus feldolgozására sor került. 2013-ban 21 programot szereztünk be, amelyeket telepítettünk a szolgáltatóhelyen lévő számítógépre. Ezekhez vonalkódolvasó beszerzésére is sor került.

A kis értékű eszközbeszerzés mellett fejlesztő játékokat, társasjátékokat és irodaszereket is beszereztünk.

2.8. A megyei könyvtár által a kistélepülési megállapodásban vállalt további szolgáltatás

A kistélepülési megállapodásban egyéb szolgáltatást nem vállaltunk.

3. Szolgáltató könyvtár

A szolgáltató megyei és városi könyvtár a KSZR feladatokat 236 településen 5 városi könyvtárral együttműködve látja el. Közvetlenül 81 település ellátását végzi, amelyek közt egy városi könyvtár is van. Két könyvtári épülete közül a korábbi megyei (DFMVK) 1696, a volt városi könyvtár (JAVTK) 600 m² alapterületű, utóbbi nem önálló épületű. A két telephely egymástól távol, mintegy 3 kilométerre fekszik. Raktározási lehetőség csak az épületekhez kapcsolódóan van. Az épületek közül különösen a korábbi megyei könyvtári szorul fejlesztésre. A kommunikációs kapcsolat ki van építve mindkét helyen, a DFMVK – ban található az NIIFP zalaegerszegi HBONE központja, a JAVTK esetében az internet szolgáltatás fejlesztésre szorul. A kistélepülési munkavégzéshez két személygépkocsi áll rendelkezésre, az egyik 2005-ös, a másik 2008-as évjáratú.

A KSZR szolgáltatásokat az intézmény egésze biztosítja: a napi, közvetlen ellátó tevékenységet a megyei könyvtárellátási csoport végzi (5 könyvtáros, egy félállású rendszerszervező, egy gépkocsivezető); a gyűjteményszervezési munkát az egyik igazgatóhelyettes irányítja csoportja tevékenységén keresztül, a megyei és KSZR feladatokat az igazgató felügyeli. A települési ellátási tevékenységben – a feladatok nagy száma miatt - külön megbízással a felnőtt- és gyermek olvasószolgálat munkatársai is részt vesznek, a kötetzeti, javítási, restaurálási munkákat a kötetzeti műhely végzi. A gazdálkodási feladatokat a Keresztury VMK gazdasági szervezete végzi, a könyvtárban csak titkárság működik.

A könyvtár IKT eszközökkel el van látva: a DFMVK épületében van a számítóközpont, a szervergépek. A JAVTK épületében is van egy kisebb központ – jelenleg a két korábbi könyvtár még önálló integrált rendszert használ, az adatbázisok egyesítése folyamatban van. Mindkét korábbi könyvtári honlap is elérhető, az új intézményi honlapot 2014-től tervezzük működtetni.

Az általános informatikai háttér jó állapotú: a munkaállomások száma meghaladja a 100-at, melynek 80%-a megfelelő technikai paraméterű, 5 évnél nem idősebb. A szerverek vegyes képet mutatnak: 20 év körüli géptől kezdve a néhány évesig minden megtalálható köztük, működésük kielégítő. Az internet kapcsolat stabil, 1Gbps++ sebességű, backup vonalat is tartalmaz. Az intézményi eszközök és a bejövő kapcsolat között etherchannel (cisco terminológia) kapcsolat van, mely növeli a rendszer biztonságát és sebességét. A szerverterem hűtése és erősáramú hálózata túlzottan igénybe van véve, mivel egy klímaberendezés van csak, mely már nehezen képes ellátni az időközben megnövekedett gépparkot (7 szerver, DVR, 4 router, 5 switch, 5 nagyteljesítményű UPS, IP KVM, illetve az NIIF eszközei).

A szolgáltató könyvtár (DFMVK) *épülete* fejlesztésre szorul, elsősorban az akadálymentesítés és a fűtőkorszerűsítés terén. A rendezvények és továbbképzések kapacitásának bővítésére meg kell oldani a Zala Megyei Pedagógiai Intézet Kovács Lajos Szakkönyvtárának áthelyezését vagy intézményi integrációját. A könyvtári szolgáltatásokat biztosító

gépjárművek közül az Opel Astra autó cseréje 2014-ben, a Renault Megane cseréje pedig 2016-ban válik esedékessé.

A személyi állomány elégséges, de semmiképpen sem csökkenthető – a szolgáltató kapacitást belső átszervezéssel, rugalmas munkaszervezéssel növeljük. Az új szolgáltatásokra képzések szervezésével készítjük fel munkatársainkat. A gazdálkodást nem intézményünk végzi, annak teljesítőképességét viszont mindenképpen növelni kell.

Az IKT háttér fejlesztésére tervet készítettünk 2013-ban:

Folyamatban van az adatbázis integráció. Egy webes felületen lesz hozzáférhető a DFMVK-hoz és a tagkönyvtárhoz korábban kapcsolódó települések állománya. Hasonlóan egy helyen lesz hozzáférhető az intézmény saját állománya is.

A tagkönyvtári mikrohullámú kapcsolat kiépítése 2014-ben valósul meg.

A régi, kis kapacitácú IPX alapú Novell 4.11 alapú fileservert kiváltottuk HW RAID10 vezérlőt tartalmazó, IP kapcsolat kezelésére is képes céleszközzel. Ez a megoldás lehetővé teszi a Windows7 ill. Windows8 rendszerek használatát is, amely Netware 4.11-el már nem lehetséges. Ehhez kapcsolódó fejlesztés: virtuális gépek futtatására alkalmas integrált szerver beállítása.

Az adatbázis összevonás szükségessé tette a Textlib IKR szerver cseréjét, mivel már az egyesített intézmény adatbázis rendszerét kell kiszolgálnia.

Az intézményben a munkaállomások jelentős része a 2009-2010-es években megújult, így jelenleg még jól használhatóak. Azonban a következő évek során szükséges lesz a gépek cseréje, mert javításuk csak költségesen lesz megoldható.

4. Minőségfejlesztés, minőségirányítás, a szolgáltatás dokumentálása

Az 5 éves fejlesztési terv elkészítésének kiindulópontja volt a helyi körülmények részletes felmérése kistélepülésenként az állomány, az elhelyezés, a feldolgozottság, az infrastruktúra szempontjából. Mivel sok kistélepülési szolgáltató helyet látunk el, a fejlesztés lépéseinek ütemezését körültekintő elemző munka előzte meg. Kis értékű eszközökre szinte mindenütt azonnali szükséglet mutatkozott, a folyamatos dokumentumellátáshoz és a rendezvényekhez szükséges terek megújítását hosszabb távon tudjuk segíteni.

Folyamatszabályozás

A centralizálás eredményeképpen a megyei könyvtár könyvtárellátási munkatársai végezték az egyes tevékenységek összehangolását. Mivel a szolgáltatás nyújtásában a városi könyvtárak munkatársai is jelentős részt vállaltak, nemcsak összességében, hanem tevékenységi területenként is meghatároztuk az egységes feladatellátás szabályait. A megyei könyvtár egy-egy munkatársa hangolta össze a gyűjteményszervezést, a rendezvények szervezését, az informatikai fejlesztéseket, a szakmai továbbképzéseket.

Partnerközpontúság

Nemcsak a városi könyvtárak munkatársaival, hanem a községekben dolgozókkal is erősítettük a partneri viszonyt. A rendszeres látogatások alkalmával, a szakmai napok programjain, az egyéni konzultációkon erősítettük az összetartozás és egymásra utaltság érzését. Többen a kulturális közfoglalkoztatás keretében kerültek a könyvtárba. Mindennapos kapcsolatban e-mail és telefon segítségével bármikor megszólíthatók munkatársaink és ők is keresik partnereiket.

Ugyancsak megszokottá és természetessé vált a településeket vezető polgármesterekkel és jegyzőkkel való rendszeres konzultáció. Különösen rendezvényszervezésben és más pályázatokra való felkészülésben kéri a szakmai segítségünket.

Társadalmi hatékonyság

A kistélepülések életében jelentős kultúraszervező tényező a könyvtár, az a hely, ahova mindig be lehet térni, segítséget kérni vagy társaságot találni. Különösen az IKSZT-vel karöltve működő szolgáltató helyek, de a teleházakkal, iskolákkal együtt működő kistélepülési könyvtárak is ilyen szellemi központokká válhattak. Az internet jelenléte illetve a használatát segítő tanfolyamok, a községek életének jelentős eseményeit segítő programok eljutnak a lakosság egyre szélesebb köréhez.

Az online használattal még tovább szeretnénk erősíteni az esélyegyenlőséget a kistélepüléseken.

Minőségi szolgáltatások mutatói

- A gyűjtemény rendezettsége
- Olvasói nyilvántartások pontos vezetése
- Statisztikai adatszolgáltatást alátámasztó nyilvántartások rendezettsége
- Adatbázis naprakész építése
- Hiányzó dokumentumok és információk közvetítésének eredményessége

- Lakossági aktivitás felkeltésének sikeressége
- Információs eszközök és a használói képesség fejlettségi szintje

A gyűjtemény rendezettsége érdekében folyamatosan végezzük a nem használt és könyvtári használatra alkalmatlanná vált kiadványok kivonását, valamint a polcokon célszerűbb, a használatot segítő elhelyezést feliratokkal, jelzetekkel való ellátás pótlását.

Az olvasói nyilvántartások pontos vezetése érdekében személyes látogatásaink alkalmával ellenőriztük a munkanapló, beiratkozási napló vezetését. Folyamatosan végezzük az arra alkalmas szolgáltató helyeken az olvasói adatok feltöltését az integrált rendszerünkbe. A használatára egyéni konzultációs és tanfolyami segítséget is nyújtunk.

A statisztikai adatszolgáltatást alátámasztó nyilvántartások rendezettsége érdekében számítógépen vezethető, azonos tartalmú és struktúrájú, egységes nyilvántartásokat alakítottunk ki az adatgyűjtéshez. A munka elvégzését látogatásaink során ellenőrizzük és segítsük.

A gyűjteményeket feltáró egységes **adatbázis naprakész építése** az újonnan vásárolt és ajándékba kapott könyvtári dokumentumok adatainak feldolgozásával folyamatosan valósul meg. A gyűjteményszervezés felelőse hangolja össze a városi könyvtárakkal a szerzeményezést és feldolgozást. Folyamatos a retrospektív feltárás is a községek saját anyagának vonatkozásában.

A hiányzó dokumentumok és információk közvetítésének eredményessége érdekében folytatnunk kell a szolgáltató helyeken dolgozó könyvtárosok információszolgáltatásra való felkészítését. A könyvtárközi kölcsönzésen túl az országos adatbázisokból való alapszintű tájékozódást és tájékoztatási készség megszerzését tekintjük olyan állomásnak, amely a fenti célhoz közelebb visz bennünket. Sok esetben már rendelkezésre áll és működik, sok esetben még kialakításra vár az információszolgáltatás a mindennapokban, különösen a közhasznú és helyismereti információk tekintetében sikerült eredményeket elérni.

A lakossági aktivitás felkeltésének sikeressége mutatója lehet, ha növekszik a könyvtárhasználók száma, ha minél több résztvevője van a megnövekedett rendezvényeknek. Törekszünk erre, de még nem lehetünk elégedettek. A szóróanyagok elkészítésében is együttműködünk a helyiekkel, a szervezést azonban jórészt nekik kell elvégezni. Az online híradással, a médiában való gyakoribb megjelenéssel segíthetjük még a könyvtári szolgáltatások népszerűsítését.

Az információs eszközök és a használói képesség fejlettségi szintje tekintetében is előrelépés történt. A számítógép és interhasználat alapkészségének fejlesztése már korábban elkezdődött, mind a könyvtárosok, mind a könyvtárlátogatók felkészítése lehetőségeinkhez mérten folyamatosan, tanfolyamok, klubok és egyéni foglalkozás keretében zajlik. A számítógépek folyamatosan modernizálásra szorulnak, az újabb operációs rendszerek és irodai programok megismerése is elengedhetetlen a napi használatához. Újabb eszközök beszerzése is fontos: nyomtatási, szkennelési lehetőség alapkövetelmény a szolgáltató helyeken.

Dokumentálás

Szolgáltató könyvtáranként tartjuk nyilván a kistélepüléseket, amelyek mindegyikéhez kötődik valamennyi szolgáltatási ág igénye, teljesítése és pénzügyi adatai is. Adatbázisként is lekérdezhető táblázatkezelési eszközökkel dolgozunk a sokrétű adatszolgáltatás érdekében.

Az integrált könyvtári rendszerben tartjuk nyilván a dokumentumvagyont, amely a közös lekérdező felület révén a szolgáltatást végző városi könyvtárak KSZR adatbázisát is elérhetővé teszi.

A szolgáltatást érintő valamennyi alapidokumentum, rendelet, szabályzat, megállapodás, terv, beszámoló, szerződés papír alapon és elektronikusan is archiválásra került.

A közérdekű információkat a hamarosan megújuló intézményi honlap KSZR oldalán tesszük közzé.

Elégedettségmérések

A következő évek feladata lesz, hogy tudományos módszerekkel végezzünk felméréseket a szolgáltatás iránti elégedettségről. A szolgáltatás első évében az igények felmérését végeztük el. Ezek alapján a tervezés során éves megvalósítási terveket készítünk. A visszajelzések ugyanakkor a folyamatos kistélepülési kapcsolat révén érkeznek: személyes beszélgetések, telefonos és e-mail-es kapcsolatok során, a kistélepülési rendezvények alkalmával a helyszíneken, valamint a rendszeres látogatások alkalmával történő konzultációkon a könyvtárossal, településvezetőkkel.

A visszajelzések alapján úgy véljük, jelentős változás kezdődött a kistélepülések kulturális életében az előző évben. Nőtt az együttműködési készség a források célszerű és hatékony felhasználására, javult a fegyelem, visszaszorultak a nem rendeltetésszerű felhasználásra irányuló kísérletek. Egyre többen ismerik meg a könyvtárak nyújtotta lehetőségeket és használják a dokumentumbázist, a közösségi teret, gyarapítják ismereteiket és kapcsolódnak be maguk is a településükön zajló programok szervezésébe is.

5. Sajtóbibliográfia a KSZR megyei szolgáltatásairól, valamint rövid beszámoló a KSZR szolgáltatások 2013. évi népszerűsítéséről, a kistéleplési könyvtári események kommunikációjáról és a kistéleplésektől kapott, a könyvtári szolgáltatásokhoz kapcsolódó, visszajelzésekről

A szolgáltatás elindítása okozott bizonytalanságokat az év első felében, amely a sajtóban is nyilvánosságra került. Ezért tartottuk fontosnak a folyamatos kommunikációt. Az év második felében azonban a tevékenységünkről – az érintettek részéről – folyamatosan pozitív visszajelzéseket kaptunk. A fenntartók levélben fejezték ki megelégedettségüket a könyvtári szolgáltatásra vonatkozóan. Könyvtárosoktól, olvasóktól szóbeli köszönetet kaptunk.

A szolgáltatás népszerűsítésének eszközei voltak a **KSZR logó, különböző promóciós kiadványok, reklámanyagok** megjelentetése. Készítettünk **2014. évi asztali naptárt, papírtáskát, tájékoztató táblát, mappát**. Megjelentettünk hirdetéseket is a szolgáltatásról.

Információs kiadványunk elkészítése 2014. márciusában fejeződött be; tartalmaz információs könyvjelzőket is. Új honlapunk is készült, de az is csak 2014 áprilisától áll a nagyközönség rendelkezésére.

Hírlevél megjelentetését a következő évben tervezzük, ezeket szétküldjük e-mailen a kollégáknak és a fenntartóknak, valamint közzé tesszük a honlapunkon is.

Sajtóbibliográfia

- Sebestyénne Horváth Margit: A megyei szintű Könyvtárellátási Szolgáltató Rendszer (KSZR) kiépítése a városi könyvtárakkal való feladatmegosztással. In: Korszerű könyvtár, p. B 2.3/1-18.
- Sebestyénne Horváth Margit : A megyei szintű Könyvtárellátási Szolgáltató Rendszer (KSZR) kiépítése a városi könyvtárakkal való feladatmegosztással. A kistéleplési könyvtári ellátás legutóbbi átszervezésének tapasztalatai 2. In: Korszerű könyvtár, p. B 2.4/1-22.
- Sebestyénne Horváth Margit: A Zala megyei Könyvtárellátási Szolgáltató Rendszer (KSZR) átszervezése a városi könyvtárakkal való feladat megosztással. In: Zalai könyvtári levelező, 2013. 1. sz. p. 11-21.
- Magyar Hajnalka: Mit jelent a könyvtári összevonás? Könyvtárak egy fedél alatt. In: ZH, 2013. márc. 4. 1. ; 5. p.
- Horváth Balogh Attila: Megállt a mozgókönyvtár. Akadály. Elképzelés van, a pénz rendelkezésre áll, egy miniszteri rendelet hiányzik. In: ZH, 2013. máj. 14. 7. p.
- Magyar Hajnalka: A könyvtár legyen az értékek központja. Megújul a kistéleplések könyvtári rendszere. In: ZH, 2013. nov. 22. 4. p.
- Péter Gyöngyi: Rosszabb nem lesz, csak jobb: újra együtt a két könyvtár. In: Zalaegerszegi 7 Nap, 2013. jan. 18. 6. p.

- Beszámoló a 2013. év könyvtári rendezvényeiről In: Zalavári Hírmondó: 2014. február, 10 p.
Vindornyafok: Tündérrózsa Táncegyüttes fellépése In: Monitor Magazin, 2013. szeptember 25. 3 p.
- Újdonságok a könyvtárban In: Monitor Magazin, 2013. október 30.
- Könyvtári-települési programok. In: Monitor Magazin, 2013. november 13. 3.p.
- Könyvtári hírek. In: Cserszegtomaji Krónika, 2013. szeptember, november 5. p.
- Tartalmas programkínálat Rédicse. = Lenti és Vidéke, 2013/11. sz. 4. p.
- A térség legnépszerűbb eseménye. = Lenti és Vidéke, 2013. 9. sz. 4. p.
- Őstelepülésükre túrával emlékeztek Zalabaksán. = Lenti és Vidéke, 2013. 9. sz. 4. p.
- Rédicsei Pünkösöd. = Lenti és Vidéke, 2013. 5. sz. 4. p.
- Filozófiai előadás Zalabaksán. = Lenti és Vidéke, 2013. 5. sz. 5. p.

6. Eseménynaptár

Az eseménynaptár az intézmény *új honlapján* késéssel válik elérhetővé. A korábbi honlapon ennek működtetése nem volt megoldott. Így egyéb módon (*plakátok, szórólap*) hívtuk fel a használók figyelmét a programjainkra.

A programok megyei szintű nyilván tartását *Google Drive* táblázatban tettük elérhetővé (csak a szolgáltatásban tevékenykedő könyvtárosok számára).

A szolgáltatásban közreműködő városi könyvtárak közül a lenti városi könyvtár oldalán működött eseménynaptár: <http://kszr.lentikonyvtar.hu/programajanlo/oldal/204>